

Antwoordkernen bij Eureka 2mavo-de herziene druk, Amersfoort 2009-2010

Antwoordkernen zijn vrijwel nooit volledige zinnen. Antwoordkernen geven alleen aan, wat er beslist in het antwoord moet staan.

De bedoeling is, dat je eerst zelf de antwoorden vindt/bedenkt. Daarna maak je er zelf goede *eigen* zinnen van. Pas achteraf controleer je, of je antwoord goed is. Vaak is het geen kwestie van goed of fout, maar van volledig of niet volledig. Wat zijn de regels voor het maken en nakijken van opdrachten:

Indelen

1. *Voor* in het schrift komen de aantekeningen te staan en ook de uitwerkingen
2. *Achterin* het schrift komen de opdrachten te staan

Opdrachten:

3. Alle opdrachten moeten gemaakt worden. De antwoorden moeten in **HELE** zinnen uitgeschreven worden.
4. Je slaat steeds een regel over tussen de opdrachten.
5. Alle antwoorden moeten nagekeken worden:
  - a. Is een antwoord goed, dan zet je met **RODE** pen een ✓ voor de kantlijn.
  - b. Is een antwoord fout en je snapt *waarom* je antwoord fout is verbeter je met **RODE** pen.
  - c. Is een antwoord fout en je snapt *niet* waarom je antwoord fout is dan zet je met **RODE** pen een ? voor de kantlijn. Dat moet je dus vragen in de les.

Soms komt er bij de antwoordkernen **xxx**: dat betekent: zo'n antwoord moet je helemaal zelf bedenken. Vaak gaat het dan om een eigen mening, of een eigen voorbeeld: zoiets kunnen we natuurlijk niet voor je bedenken.

→ betekent: de opdracht is geen vraag. Je moet alleen de opdracht lezen. De vraag komt dan daarna: zie bij opdracht 3 →; de vraag staat bij 3.1.

..... betekent, dat wat op de stippellijn moet, overgenomen moet worden uit het boek.

Nederland en Suriname

Hoofdstuk 15: Nederland een koloniale wereldmacht

1 Ferdinand de Magelhaan/Magelhaes

1.1 voor Spanje/ oranje

1.2 Francis Drake

1.3 Engeland

1.4

1 vertrek Engeland 1577

2 Kaap Hoorn 1578

3 Potosi 1578

4 Santa Fe 1579

5 Molukken 1579

6 Kaapstad 1580

7 terug in Engeland 1580

2 Willem Barentsz

2.1 Bereneiland, Spitsbergen, Nova Zembla

2.2 1594/1597

3

Naam gebied/bezitting	Werelddeel	Jaartal van stichting/verovering
Nieuw Amsterdam	Noord-Amerika	1612
Java (Batavia)	Azië	1619
Nederlands Brazilië	Zuid-Amerika	1630-1654
Kaapstad	Afrika	1652
Mauritius	Afrika	1654
Suriname	Zuid-Amerika	1667

4 Zuid-Amerika 1667

4.1 Cyenne/ Frankrijk

4.2 Essequibo/ Engeland

4.4 Guyana

4.5 Venezuela en Brazilië

5 Spanje en Portugal

5.1/5.2

Osmaanse rijk = Turkije

Mantjoe-rijk = China

Mongol-rijk = India

4.3 Rusland

Hoofdstuk 16: de prehistorie van Suriname (tot 1499 n.Chr.)

5 De prehistorie is de tijd waarvan we alleen ongeschreven bronnen hebben.

6.1 (pot) tijdperk van jagers en boeren

6.2 voor 3000

6.3 8000. voor Chr.

6.4 Historie

6.5 Dat is de tijd van ongeschreven en geschreven bronnen

6 speerpunten, potten, sieraden, pijl en boog

7 Sipaliwini-indianen/ Arowakken/ Caraïben

indianen	jaartallen	Middelen van bestaan
Sipaliwini-indianen	8000 v.Chr.	Jagers en verzamelaars
Arowakken	1000 v. Chr.	Boeren/landbouw
Caraïben	1100 n.Chr	Roofbouw/jagen.visserij

8.2 De ene waren nog jagers en verzamelaars de andere waren agrariërs (boeren)

8.3 in 1499 schreef Amerigo Vespucci een verslag over de ontdekking van Amerika. Vanaf dat moment zijn er dus naast ongeschreven bronnen ook geschreven bronnen over amerika.

8 Dat mensen niet op een vaste plek blijven wonen, maar rondtrekken.

9.1 Omdat op een gegeven moment de grond niet meer vruchtbaar is en dan moeten de mensen verhuizen naar vruchtbaar gebied. Maar in de tijd dat de grond vruchtbaar is blijven ze wel op 1 en dezelfde plek wonen (trekken dus niet constant)

9 veel Nederlandse namen.

Opdrachten hoofdstuk 17

10 El dorado (goudland)

11.1 Spaanse: Alonso de Hojeda Engelse Walter Raleigh

11.2 waarom?

12 Concurrentie uitschakelen

12.1 De Surinamers mochten met niemand anders meer handelen dan de Nederlanders (monopolie)

12.2 Slavernij

13.1

Wanneer werden de VOC en de WIC opgericht? 1602 en 1621

Waar bevonden zich de hoofdkantoren? VOC Amsterdam, WIC Amsterdam

Wat is een octrooi? Een door de overheid gegeven vergunning om bepaalde activiteiten exclusief te verrichten

13.2

- wat waren de voornaamste producten voor de VOC/WIC?

VOC: Specerijen en koffie

WIC: tabak, suiker cacao, slaven, goud

- Wie was de octrooi verlenner?

Staten-Generaal

- Wat hield het octrooi in voor de VOC/WIC?

VOC: handel, scheepvaart, eigen binnelands bestuur, recht op eigen leger, recht om verdragen te sluiten.

WIC: handel scheepvaart, kaapvaart, eigen binnenlands bestuur.

- Hoe heten het bestuur van de VOC/WIC

VOC: Heren XVII 17

WIC: Heren XIX 19

- Hoe werd de machtzetels verdeeld in het bestuur?

VOC: Amsterdam 8, Zeeland 4, Rotterdam 1, Delft 1, Hoorn 1, Enkhuizen 1 + 1 wisselend lid

WIC: Amsterdam 8, Zeeland 4, Rotterdam 2, W-Friesland 2, Groningen 2 + Staten Generaal 1

- Hoeveel kapitaal brachten de steden bijeen?

VOC: 6.424.588 gulden

WIC: 7.100.000 gulden

13.4

Waardoor: Amsterdam legt het meeste kapitaal in en krijgt daardoor de meeste zetels in het bestuur

Waarom: Als je de zetels van de 6 kamers bij elkaar opteld dan zijn dat er 16. Amsterdam heeft in zijn eentje de helft van die zetels in handen. (om nog wat tegenwicht te kunnen geven, riepen ze dan ook een wisselend lid in het leven)

14Engelse, Zeeuwse, Joodse, Calvinistische, en Duitse kolonisten

14.1 geloof

14.2 verklarende vraag

15 Het deel van Amerika waar ze talen spreken die afgeleid zijn van Latijn.

16.1 de indianen

16.2 de mensen die naar Suriname zijn gekomen om te wonen (vrijwillig en onvrijwillig)

17.1 door de manier hoe hij over zich zelf praat “ik je meester”

17.2 Dat hij een relatie heeft gehad met een negerin

17.3 dat zij hem (haar meester) geweigerd heeft.

17.4 primair deze tekst komt uit 1840. Is dus ooggetuige geweest.

17.5 subjectief, want deze tekst geeft aan hoe de directeur dacht.

Herhalingsopdrachten 16 en 17

18

- Arowakken vestigen zich in Suriname (1)
- Caraïben vestigen zich in Suriname (1) (eigenlijk tijdvak 2)
- Alonso de Hojeda verkent de kust van Guyana (5)
- Raleigh verkent Suriname (5)
- WIC opgericht (6)
- Van Sommelyck mede eigenaar van Suriname (6)
- WIC opgeheven (7)

18.1 zie boven

19

Verklaring:

Oorzaak: vraag luxe producten/ de prijs was erg hoog

Reden: winst/grondbezit/kerstenen/avontuur

aanleiding: Constantinopel veroverd door de turken/ tolgrens

Gebeurtenis: ontdekkingsreizen

Gevolgen: indianen verliezen vrijheid/ziektes/slavernij /inflatie/machts verlies
koning/ koopman-ondernemer

Hoofdstuk 18: Slavenhandel en Slavernij in Suriname (1700-1863)

20 Indianen

20.1 Omdat de Indianen stierven door Europese ziektes

20.2 verklarende vraag

20.3 Omdat de Blanken mensen superieur waren aan alle andere tinten huidskleur.

21

Etappe 1: Europeanen varen vanuit Europa naar Afrika. Zij willen hun waren ruilen tegen slaven.

Etappe 2: de overtocht, van Afrika naar Amerika (Curaçao of Paramaribo) daar aangekomen werden de slaven verkocht voor goud

Etappe 3: De slavenschepen kochten van dat goud koloniale producten (katoen) en varen weer terug naar Europa.

22.1

- Door ontvoering
- Door geboorte
- Door oorlog
- Door schuld

22.2 De Europeanen gaven de opdracht. Zij stimuleerde de ontvoeringen door te pronken met hun waren.

22.3

22.4 Dat iedereen weet van wie ze zijn en door wie ze zijn gehaald.

22.5 De overtocht voor de slaven verliep heel slecht. De slaven werden “boven op elkaar “gestapeld. Alleen de sterkst slaven overleefde de reis.

23.1 primaire bronnen omdat, beide bronnen ooggetuigen verslagen zijn.

23.2 de tekst is subjectief. De schrijver geeft zijn eigen mening

23.3 Het standpunt van Stedman is niet representatief voor de blanke mensen uit die tijd. De meeste blanken vonden slavernij iets normaal.

24 xxx

25 xxx

26 kapitalisten zijn mensen die streven naar een zo'n hoog mogelijk winst. De winst steken zij in eigen zak

26.1 kapitalisten investeerden in plantages in Suriname zo hoopte zij zoveel mogelijk winsten te maken.

Opdrachten bij 18.3 en 18.4

27 veldslaven/ambachtsslaven/huisslaven

28 een plantage is een grootschalige landbouwonderneming die zich richt op het verbouwen van een handelsgewas.

28.1

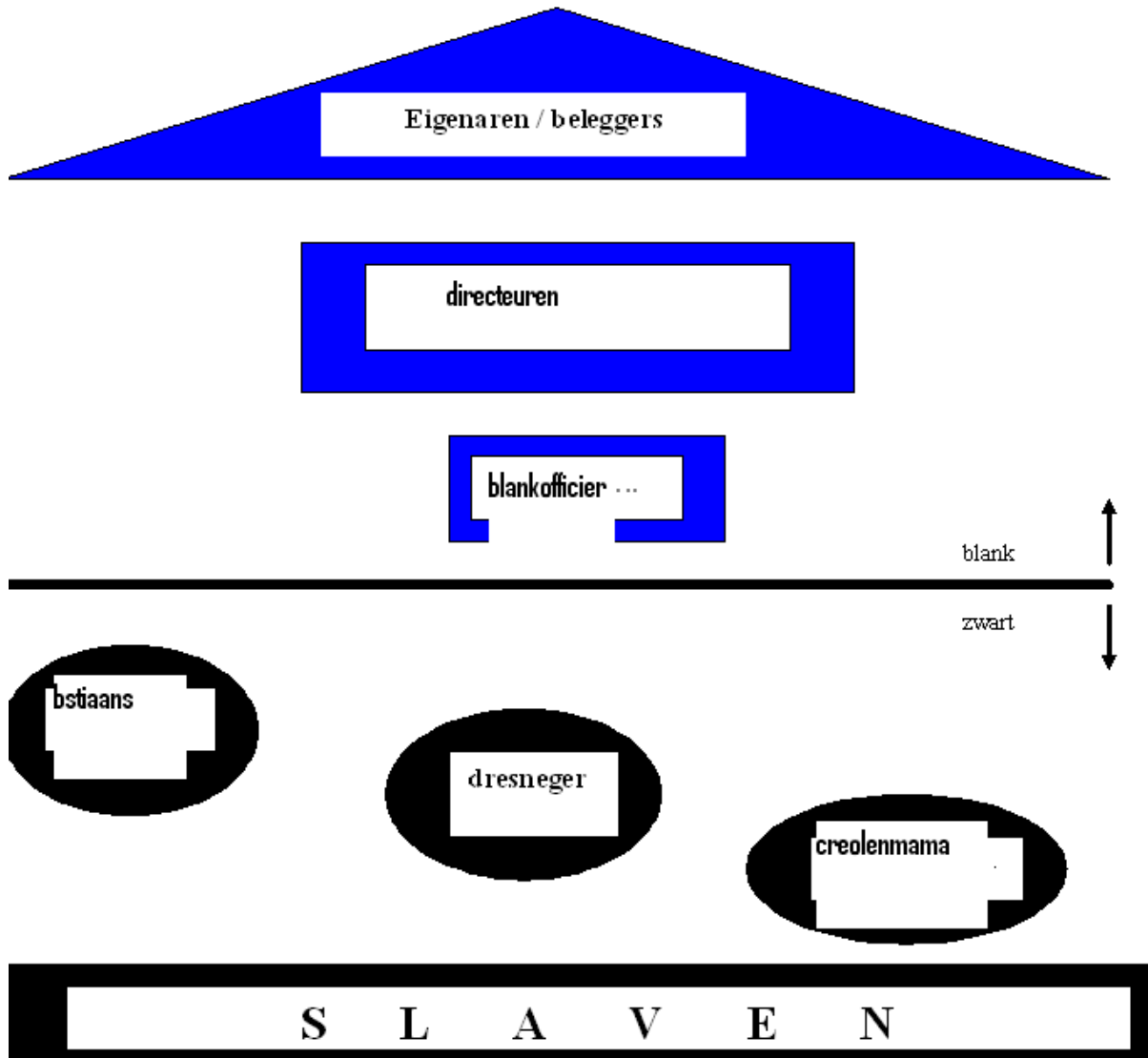
- akker plantrijp maken
- wieden
- suikerriet kappen
- malen van het riet in de suikermolen
- inkoken van het suikersap tot siroop

28.2

- rapport van de bastiaans
- ontbijten
- inspectieronde
- 11.00u groet van creolenmama met de kinderen
- dutje tot 16.00u

Op de plantage werden niet alleen de gewassen verbouwd maar ook deels verwerkt daarom was een plantage een combinatie van een agrarisch en een industrieel bedrijf.

29

29.1 verdeel en heers

29.2 de zwarte lijn laat de scheiding zien tussen blanke en zwarte mensen.

Blank en zwarte waren dus niet gelijk. De blanke voelde zich superieur aan de zwarte mensen.

29.3 Met de jacht op weggelopen slaven

30 De Directeur zit rechtop op een stoel terwijl al de slavenkinderen met hun creolenmama hem groeten. Zo tonen ze hem dat hij de baas is.

30.1 zweepslagen

31 gemeenschappen in het oerwoud van gevluchtte slaven

31.1 Djoeka's, Boni's, Saramaccaners, Djoeka's Tempati, Sara-kreek djoeka's en de Paramaccaners

31.2 Boni's

31.3 De nakomelingen van slaven.

31.4

32 xxx

32.1

I = juist

II = onjuist

32.2

I = juist

II = onjuist

32.3

I = onjuist

II = onjuist

33xxx

33.1 xxx

33.2 xxx

34

- prehistorie van Suriname
- WIC opgericht
- Elmina veroverd op de portugezen
- Eerste plantages in Suriname
- WIC verliest monopolie op slavenhandel
- Boni, belangrijkste leider van de marrons sterft

34.1

De zestiende eeuw: tijd van ontdekkers en hervormers 1500-1600

De zeventiende eeuw: tijd van vorsten en regenten 1600-1700

De achttiende eeuw: tijd van pruiken en revoluties 1700-1800

De negentiende eeuw: tijd van burgers en stoommachines 1800-1900

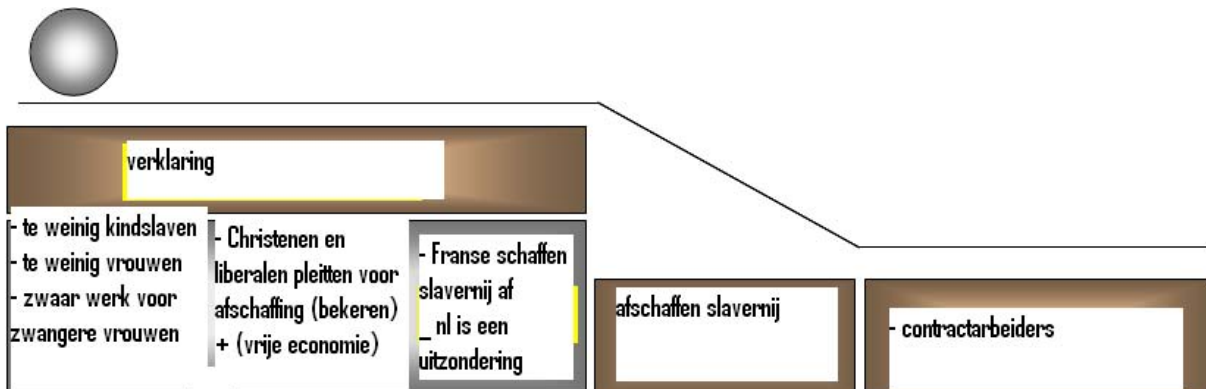
Opdrachten bij 18.5

35 Engeland: 1834
Frankrijk: 1848
VS: 1863
Nederland 1863

36

- (leertekst) De Nederlanders voelde niks voor afschaffing van de slavernij want dan zou de plantage economie tot stilstand komen.
- (bron) De ex- slaven zouden voortaan loon uitgekeerd moeten krijgen.

37

38

- de creolen wilden niet verder werken op de plantages, dus, contractarbeiders

39

Bron 1 = negatief, je ziet de ex slaaf lui onder een bord zitten en in de tekst staat dat hij nu zelf kan beslissen wat hij doet (alle blanken met hun plantages kunnen verrekken, want het zal te dol worden om voor ze te werken, morgen ga ik vis vangen)

Bron 2 = positief, je ziet vrolijke, vrije ex slaven (de ketenen zijn los)

Herhalingsopdrachten bij 18

40 xxx

40.1 een stapelmarkt is een doorvoerhaven: Koopwaar werd aangevoerd. Daarna opgeslagen en doorgevoerd met kleinere schepen naar Engeland en Duitsland.

40.2 andere ambachten waren ook nodig bij zo'n drukke haven. Bedrijven werden opgericht dicht bij de haven omdat daar alle grondstoffen aan land kwamen.

40.3 – zeilmakers, timmerlui, banken, schilders enz

40.4 De suiker werd bewerkt in Nederlandse raffinaderijen, daarvoor moest een raffinaderij dicht in de buurt van de stapelmarkt zitten. De producten (suiker) die vervoerd werden door de schepen konden zo snel bewerkt worden.

41.1 In de tekst spreken ze over dat de mensen die in een land wonen de waren eigenaren zijn. Zij mogen beslissen wie het land gaat besturen en op welke manier want zij zijn het volk en het volk heeft de macht.

42.1 Liberalen zijn voor economische vrijheid en tegen bemoeienis van de regering in het economische leven. Slavernij is geen economische vrijheid, mensen worden gedwongen om te werken. In een vrije markt zijn dus geen slaven.

43.

6 =

- vorsten en kroon
- regenten en grote herenhuizen (huizen v/d regenten)

7 =

- guillotine (franse revolutie) en revolutie
- Franse Maria (nationalisme)

8 =

- burgers en volk op achtergrond
- stoommachines en fabriek

43.1 grote herenhuizen/pakhuizen/regenten

43.2 franse Maria/guillotine/ revoluties

43.3 fabriek en stoommachines

19 de komst van Aziatische contractarbeiders (1853-1939)

44

- Er ontstond een groot tekort aan arbeidskrachten omdat creolen en bosnegers er niets voor voelde om op de plantages te werken.

44.1 Chinezen, Hindoestanen en Javanen

44.2 koelies/ contractarbeiders

45 omdat de liberalen tegen bemoeienis zijn van de overheid in de economie.

45.1 Omdat de Britse regering weigerden om mee te werken, zij vonden dat de overheid de controle moest houden op de werving.

45.2 de contractarbeiders werden gehaald uit de armste en dichtbevolkte provincies van Brits-Indie. Wanneer vrouwen en kinderen mee gingen konden de contractarbeiders in Suriname ook weer verder met hun leven (Hindoe) en dat maakte het aantrekkelijker voor een arbeider om een contract te tekenen. (zo werd het probleem van overbevolking in Brits- Indie deels opgelost) Vrouwen en kinderen zijn tevens goedkoper dan mannen.

45.3

45.4

- de contractarbeider moet veld en fabriekswerk verrichtten op de onderneming in Suriname
- hoelang de reis duurt
- dat de arbeid verplicht kan worden om langer door te werken
- wat er onder veld en fabriekswerk valt en dat de arbeider het werk moet doen wat hem wordt opgedragen. Hij mag zich niet onttrekken van werk op zon en feestdagen.
- dat het loon wordt vast gesteld.

45.5 omdat ze in hun eigen land misschien helemaal geen werk kunnen krijgen.

45.6 strafmaatregel

45.7 een gevangenisstraf

45.8

20 de dekolonisatie van Suriname (1945-1975)

46

- 1) De Verenigde Staten bevrijdde zich van de koloniale overheersing (1776)
- 2) Spaanse koloniën in Latijns-Amerika kregen de vrijheid (19de eeuw)
- 3) India en Pakistan bevrijdden zich van de koloniale overheersers (20ste eeuw)

46.1 dekolonisatie is het proces van onafhankelijk worden van koloniaal geregeerde gebieden.

46.2

46.3